

Gf.IV.30.390/2016/7.

A Debreceni Ítéltábla a Szécsi Edit Sarolta jogtanácsos által képviselt FELPERES NEVE (FELPERES CÍME., Cg...., adószám: ...) felperesnek -, a dr. Vajda Sándor ügyvéd (FÉL CÍME.) által képviselt I.R. ALPERES NEVE. (I.R. ALPERES CÍME, Cg...., adószám: ...) I.r., a II.R. ALPERES NEVE. (II.R. ALPERES CÍME., Cg...., adószám: ...) II.r., valamint III.R. ALPERES NEVE (III.R. ALPERES CÍME.) III.r. alperesek ellen zálogjog érvényesítése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 2016. június 20. napján meghozott 13.G.40.009/2016/17. számú ítélete ellen az alperesek részéről 20. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban - a 2016. október 21. napján tartott nyilvános fellebbezési tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy 300 000 (Háromszázezer) Ft, a II.r. alperest, hogy 190 000 (Egyszázkilencvenezer) Ft, míg a III.r. alperest, hogy 10 000 (Tízezer) Ft másodfokú perköltséget 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy 1 500 000 (Egymillió-ötszázezer) Ft, a II.r. alperest, hogy 950 000 (Kilencszázötvenezer) Ft, míg a III.r. alperest, hogy 50 000 (Ötvenezer) Ft feljegyzett fellebbezési illetéket fizessenek meg az államnak, az állami adóhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint az **ZRT NEVE.** (korábbi elnevezése: **ZRT NEVE.**, a továbbiakban: adós) a **KFT1.** és a **KFT2.** kölcsönadósként 2006. április 26. napján számon bankhitelszerződést kötött a felperessel, amelyben a felperes az abban foglalt összeg erejéig hitelkeret rendelkezésre tartását, annak terhére kölcsönök nyújtását és egyéb hitelműveletek végzését vállalta, a kölcsönadósok pedig a hitelkeret - egyedi kölcsönszerződésben rögzített módon történő - visszafizetésére kötelezték magukat. Az adós és a III.r. alperes mint zálogkötelezett 2006. július 24. napján 530 000 000 Ft-ig keretbiztosítéki jelzálogszerződést kötöttek a zálogkötelezett tulajdonában lévő ingatlanokra, amely alapján a felperes jelzálogjoga bejegyzésre került az ingatlan-nyilvántartásba. A bankhitel-szerződést és az ahhoz kapcsolódó jelzálogszerződést több alkalommal is módosították. A 2010. június 21. napján keltezett módosítás alapján a **KFT1.** és a **KFT2.** kölcsönadós helyébe a **KFT3.** és a **KFT4.** (az adós és e cégek képviselője is a III.r. alperes volt) - a továbbiakban: **CSOPORT NEVE**-csoport - lépett, valamint a hitelkeret összegét 1 000 297 000 Ft-ra emelték fel, amelyből korábban már 748 815 000 Ft-ot lehívtak.

A módosított bankhitelszerződést a perrel érintett jelzálogjoggal terhelt ingatlanok akkori tulajdonosaként az I.r. és a III.r. alperesek zálogkötelezett minőségükben is tudomásul vették, a

jelzálogszerződésekben foglalt kötelezettségvállalásukat a módosított hitelkeret összegére is fenntartották.

2012. januárjában a felperes, valamint a III.r. alperes által képviselt **CSOPORT NEVE**-csoport tárgyalásokat kezdtek a kölcsöntartozások átütemezéséről, amely alapján az adós kölcsöntartozása részben ingatlanlízing konstrukcióba került volna áthelyezésre, míg a fennmaradó hitelösszeget a 2012. évre nyújtott tőkememoratórium mellett egy évre meghosszabbították volna. A tárgyalásokhoz kapcsolódóan szükségessé vált a bankhitelszerződésben foglalt hitelkeret összegének 1 566 200 000 Ft-ra történő felemelése is. Ez a módosítás azt biztosította, hogy a hitelkeret összege kövesse az euróban nyilvántartott kölcsöntartozás akkori forint árfolyamán kiszámított összegét. 2012. február 16. napján ennek megfelelően módosították a bankhitelszerződést és az I.r., valamint a III.r. alperessel megkötött jelzálogszerződésekben foglalt kötelezettségvállalások mértékét is.

Az egyeztetések során figyelembe vették azt is, hogy az adósnak 2012. február 6. napján lejárt a felperessel szám alatt kötött deviza alapú kölcsönszerződése, amely alapján 2 562 223 euró lejárt tőketartozása volt a felperes felé. E kölcsön „kiváltására” az adós és a felperes 2012. április 4. napján - rövid lejáratra - 2012. május 5-i visszafizetési határidővel ...szám alatt újabb deviza alapú kölcsönszerződést kötött, amely szerint a felperes 2 562 223 euró kölcsönt nyújtott az adósnak. A szerződésben azonban azt is rögzítették, hogy ez a bankhitelszerződésben meghatározott hitelkeret terhére kötött megállapodásnak minősül.

A kölcsön visszafizetésének időpontját is azért határozták meg ilyen rövid időtartamban, mert a felek arra számítottak, hogy a tárgyalásaik alapján rövidesen átütemezik a **CSOPORT NEVE**-csoport hiteleit, amely erre a kölcsöntartozásra is kiterjedt volna. A **CSOPORT NEVE**-csoport hiteleinek az átstrukturálására azonban a nem jött létre a megállapodás, emiatt az adós a 2012. április 4-én megkötött devizaalapú kölcsönszerződés lejártakor nem tudott eleget tenni a felperessel szemben fennálló fizetési kötelezettségeinek, abból csupán 298 334,33 eurót törlesztett.

Az adóssal szemben 2014. december 14-i kezdőnappal indult felszámolási eljárásban a felszámoló a felperes 2 468 703 euró tőke és 70 554 euró kamatkövetelését vette nyilvántartásba.

A bankhitelszerződés biztosítékeként létrejött jelzálogszerződések - az időközben bekövetkezett ingatlan-nyilvántartási változások miatt - jelenleg a következő ingatlanokat terhelik:

- az I.r. alperes tulajdonát képező és a felperes javára 530 000 000 Ft erejéig bejegyzett keretbiztosítéki jelzálogjoggal terhelt, a .../66, 69, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92 és 93 hrsz. alatt nyilvántartott ingatlanokat;
- 1/3-ad arányban az I.r., 2/3-ad arányban a III.r. alperes tulajdonát képező, a felperes javára 530 000 000 Ft erejéig bejegyzett keretbiztosítéki jelzálogjoggal terhelt .../71 hrsz. alatt nyilvántartott ingatlant;
- a II.r. alperes tulajdonát képező, a felperes javára 663 300 000 Ft erejéig bejegyzett keretbiztosítéki jelzálogjoggal terhelt ...hrsz. alatti ingatlant és
- a felperes javára 530 000 000 Ft erejéig keretbiztosítéki jelzálogjoggal terhelt .../1 és .../1 hrsz. alatt nyilvántartott ingatlanokat.

A peres eljárást megelőzően a felperes felszólítására az alperesek bejelentették, hogy peren kívüli értékesítés keretében nem ellenzik a jelzálogjoga érvényesítését.

A felperes a kereseti kérelmében a jelen ügyben még alkalmazandó „A Polgári Törvénykönyvről” szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 255. §-ának (1) bekezdése alapján a jelzálogjoggal terhelt ingatlanaikból az I.r. és III.r. alpereseket az adóssal szemben fennálló 903 410 euró összegű, míg a II.r. alperest 543 119 euró összegű tökekövetelése kielégítésének tűrésére kérte kötelezni.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Arra hivatkoztak, hogy az adós és a felperes között 2012. április 4. napján létrejött devizaalapú kölcsönszerződés lehetetlen szolgáltatásra irányult, ezért az a régi Ptk. 227. §-ának (2) bekezdése alapján semmis. A felperes ugyanis már a kölcsönszerződés megkötésekor tudta, hogy az adós a kölcsönszerződésben kikötött visszakövetelési jog megnyíltáig, azaz 2012. május 15. napjáig - megfelelő mértékű likvid vagyon hiányában - nem tudja a tartozását egy összegben visszafizetni.

A jogalap mellett a felperes követelésének az összecszerűségét is vitatták. Hivatkoztak arra is, hogy a felperesnek lehetősége lett volna a jelzálogjogát peren kívüli értékesítés körében érvényesítenie, emiatt - az esetleges pervesztességük esetén - sem adtak okot a perre.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét megalapozottnak találta.

Az I.r. és III.r. alperest a jelzálogszerződések alapján az ingatlanaik tekintetében annak tűrésére kötelezte, hogy azokból a felperes a keresetében megjelölt mértékű követelését kielégítse.

A döntésének indokai szerint a felperes a per során okiratokkal bizonyította, hogy az adós és a közte létrejött 2 562 223 euró összegű kölcsönszerződés biztosítékeként az alperesek tulajdonát képező, a felperes követelését jelzálogjoggal biztosított ingatlan kielégítésének tűréséhez szükséges feltételek fennállnak. Kiemelte, hogy bár a felperes követelését az adóssal szemben folyamatban lévő felszámolási eljárásban a felszámoló 2 468 703 euró tőke és 70 554 euró kamat erejéig igazolta vissza, mivel a felperes az I.r. és a III.r. alperesekkel szemben 903 410 euró, míg a II.r. alperessel szemben 543 119 euró, összesen 1 446 529 euró összegre érvényesítette az igényét, e kérelemhez kötve volt.

Hangsúlyozta, hogy a perben „A polgári perrendtartásról” szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 386/A. §-ának (1) bekezdése alapján a kiemelt jelentőségű perek szabályait kellett alkalmaznia. A Pp. 386/J. §-a értelmében pedig a bíróságnak nem kellett tájékoztatnia az alpereseket az őket terhelő bizonyítási kötelezettségükről, a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási teherről.

Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint az alperesek - a felperes által csatolt okiratokkal szemben - nem tettek eleget az őket terhelő bizonyítási kötelezettségeiknek, az adós tartozásának összecszerűségét vitató tényállításukra bizonyítási indítványt nem terjesztettek elő, nem csatoltak okiratokat, ezért arra a következtetésre jutott, hogy a kölcsönszerződés alapján az adósnak a 2012. május 15. napján esedékessé vált 1 446 529 euró tartozása fennáll.

Rámutatott, hogy megalapozatlanul hivatkoztak arra az alperesek, hogy a felperes követelése érvénytelen szerződésből ered. Lehetetlen szolgáltatásnak ugyanis csak az a szolgáltatás minősül, amelynek teljesítése már a szerződés megkötésekor (is) valamilyen fizikai vagy jogi akadályba ütközött, a perrel érintett kölcsönszerződés tekintetében azonban erre vonatkozó adat nem merült fel. Az adós pénz visszafizetésére vállalt kötelezettséget, melynek teljesítése sem fizikai, sem jogi értelemben nem volt lehetetlen. A gazdasági értelemben vett lehetetlenségre hivatkozást pedig azért találta megalapozatlannak, mivel az ezzel kapcsolatos hivatkozások az adós érték- és üzleti

kockázata körébe tartoztak, melyek nem eredményezik (eredményezhetik) a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az a körülmény pedig, hogy ha az adós számított is arra, hogy a szerződés teljesítésére gazdasági értelemben nem lesz képes, nem minősül lehetetlen szolgáltatásnak.

Kiemelte, hogy egyebekben az alperesek nem is igazolták azt a tényállásukat, hogy az adós már a szerződés megkötésekor tudta, hogy a pénzügyi helyzete miatt nem lesz képes a kölcsönszerződés teljesítésére. Az alperesek által az elsőfokú eljárásban 16/A/1. sorszám alatt csatolt e-mail éppen azt bizonyítja, hogy a **CSOPORT NEVE**-csoport és a felperes olyan tárgyalásokat folytattak, melyek célja a fennálló kölcsöntartozások átstrukturálása volt és kiterjedt (volna) a perbeli kölcsöntartozásra is. Ez a tény pedig kizárja, hogy a szerződés megkötésekor az adós gazdasági értelemben lehetetlen szerződést kötött.

A megállapodás létre nem jöttének az elmaradása pedig azért nem jelenti a kölcsönszerződés érvénytelenségét, mert ez a feltétel a szerződéskötéskor még nem állt fenn.

Ez ellen az ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a felperes keresetének elutasítását és első-, másodfokú perköltségükben való marasztalását kérték.

Állították, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésére állt bizonyítékokat nem megfelelően értékelte, az általa megállapított tényállás és az abból levont jogi következtetései is megalapozatlanok. Kiemelték, hogy a felperes folyamatosan tájékozódott az adós pénzügyi helyzetéről, és olyan mértékig felügyelte a gazdálkodását, hogy a felperesnél vezetett bankszámláiról is csak azokat a kötelezettségeit teljesíthette, melyek a felperes érdekében álltak. A felperes a 2012. április 4. napján létrejött kölcsönszerződés megkötése során is tisztában volt az adós likviditásának a hiányával és azzal is, hogy 2012. május 15. napjáig - a megegyezés elmaradása esetén - nem lesz képes teljesíteni. Az adós és a felperes között pedig azért nem jött létre a megegyezés, mert a felperes visszaélt gazdasági erőfölényével, és az adós számára teljesíthetetlen feltételeket szabott. Álláspontjuk szerint sor kerülhet a szolgáltatás lehetetlenségének megállapítására gazdasági okok miatt is, és ez a feltétel már a szerződés megkötésekor fennállt. Az adós likviditásának hiánya miatt nem tudott eleget tenni a kölcsönszerződésben vállalt visszafizetési kötelezettségének a kölcsönszerződés szerinti lejárat időpontjában. Hangsúlyozták, a felperesnek az a mulasztása, hogy a bíróság felhívására nem csatolta a hitelbírálat iratait, kizárólag az ő terhére értékelhető, ezért megalapozatlan az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása, hogy az alperesek nem tettek eleget e vonatkozásban a bizonyítási kötelezettségüknek. Sérelmezték az elsőfokú ítéletnek a felperes követelésének összecszerűségével kapcsolatos megállapításait is. Állították, hogy a bizonyítási teher e vonatkozásban a felperest és nem őket terhelte.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte annak helyes indokai alapján és az alpereseknek a másodfokú perköltsége megfizetésére kötelezését.

Álláspontja szerint a kereseti kérelme jogalapja és összecszerűsége körében eleget tett az őt terhelő bizonyítási kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a csatolt okiratokkal szemben az összecszerűség tekintetében az ellenbizonyítási kötelezettség az alpereseket terhelte, akik azt nem teljesítették. Hangsúlyozta, helyesen jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a gazdasági értelemben vett lehetetlenség nem eredményezi a szerződésnek a régi Ptk. 227. §-ának (2) bekezdése szerinti érvénytelenségét. Az adós a kölcsönszerződésben annak visszafizetésére vállalt kötelezettséget, amely mint pénzfizetési kötelezettség nem minősül

lehetetlen szolgáltatásnak. Utalt arra is, az alperesek azt sem bizonyították: az adós már a szerződéskötéskor tudta, hogy nem tudja a kölcsönt visszafizetni.

Az alperesek fellebbezése megalapozatlan.

Az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálása szempontjából jelentős tényeket feltárta, a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló jogi következtetésre jutott. Az alperesek fellebbezésében írtak nem voltak alkalmasak a jogszerű döntés megváltoztatásához.

Az ítéletábra azonban fontosnak tartja kiemelni a következőket:

A régi Ptk. 234. §-ának (1) bekezdése alapján a semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség, ezért a Legfelsőbb Bíróságnak „Az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről” szóló 2/2010. (VI.28.) PK véleménye 9-10. pontjai csupán a megtámadási kifogás tárgyában korlátozzák a harmadik személy megjelölt tartalmú „igényérvényesítést”, azonban a régi Ptk. 234. §-ának (1) bekezdése miatt semmisségi okra hivatkozás esetén ez a korlát nem érvényesül. Az alperesek semmisségi kifogása az adott ügyben a keresettel szemben való érdemi védekezésüket szolgálta, erre hivatkozással kérték a kereset elutasítását, mivel szerződést biztosító mellékkötelezettség érvénytelen szerződést nem biztosíthat.

Az ellenkérelmük előterjesztése megfelel a kialakult bírósági gyakorlatnak, amely szerint a szerződést kötő feleken kívül álló harmadik személy az érvénytelenség jogkövetkezményeit annyiban érvényesítheti, amennyiben jogi érdeke indokolja (BDT2016.3509.), azaz az adós perben állása nélkül is mód volt a kölcsönszerződés semmisségének vizsgálatára.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az adós és a felperes között megkötött kölcsönszerződés nem érvénytelen, az nem lehetetlen szolgáltatásra jött létre. Önmagában a visszafizetési határidő viszonylag rövid időtartama még nem eredményezi a szolgáltatás lehetetlenségét. A gazdasági lehetetlenülés hiányával kapcsolatos indokokkal is egyetértett az ítéletábra, azokat nem kívánja megismételni.

Az alpereseknek a felperes követelése összecszerűségét támadó hivatkozásait sem találta megalapozottnak az ítéletábra.

Az elsőfokú bíróság ugyanis helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes által csatolt okiratok a jogalap mellett a követelésének összecszerűségét is bizonyították. Az adós felszámolási eljárásában a felszámoló a kölcsönszerződés alapján az adósnak a felperessel szembeni tartozását nyilvántartásba vette. A felperes az elsőfokú eljárás során nem állította, hogy a 2012. április 4. napján megkötött deviza kölcsönszerződésben feltüntetett 2 562 223 euró kölcsön nyújtására ekkor került sor. A deviza kölcsönszerződésben kifejezetten rögzítették is, hogy a kölcsönszerződés a bankhitel szerződésben meghatározott hitelkeret terhére kötött megállapodásnak minősül. Az a körülmény pedig, hogy a tartozás fizetési átütemezése helyett újabb kölcsönszerződést kötöttek, az adós elismerésével és a felperes által csatolt okiratokkal szemben a felperes követelését nem teszi kétségessé.

Az adós törlesztését levonva pedig egyszerű matematikai művelettel megállapítható volt a tartozásának a mértéke.

Az alperesek további teljesítésre a felperes által okiratokkal alátámasztott követelés összecszerűségével szemben nem hivatkoztak, arra bizonyítási indítványt sem terjesztettek elő.

Annak pedig, hogy a hitelbírálati adatok beszerzését utóbb mellőzte az elsőfokú bíróság, azért nincs jelentősége, mert a Pp. 3. §-ának (4) bekezdése alapján a bíróság a bizonyítást elrendelő határozatához nincs kötve, a már elrendelt bizonyítás lefolytatását mellőzheti, ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen. Az elsőfokú bíróság pedig részletesen megindokolta, hogy a gazdasági értelemben vett lehetetlenülés feltételei - figyelemmel a felek között folyó egyeztetésekre is - miért nem álltak fenn a kölcsönszerződés megkötésekor. A devizaalapú kölcsönszerződés megkötésének indoka és tartalma miatt pedig a kereset elbírálásához szükségtelen volt a hitelbírálati adatok beszerzése.

Hangsúlyozza az ítéletábra, hogy bár az elsőfokú eljárásban az alperesek kifejezetten nem érveltek azzal, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés alapján a felperestől nem kaptak pénzt, azonban az összecszerűséget vitató nyilatkozatuk miatt - a Pp. 235. §-ának (1) bekezdése alapján - e hivatkozásukat is vizsgálta. Annak eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban 11/F/17-19. alatt csatolt iratokkal igazolta, hogy az adós a kölcsönt lehívta, a 2012. április 4-én megkötött, 1/F/4. sorszám alatt csatolt devizaalapú kölcsönszerződés I.1. pontja pedig kifejezetten rögzíti, hogy a szerződés célja hitelkiváltás volt.

Mindezekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - figyelemmel a Pp. 254. §-a (3) bekezdésében foglaltakra is - indokai alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperesek a másodfokú eljárással felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni. Kötelesek továbbá megtéríteni a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a felperes jogtanácsosi munkadíjából származó másodfokú perköltségét, amelynek összegét az ítéletábra a Pp. 79. §-a alapján hivatalból „A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről” szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (1), (2) bekezdésének c) pontja, (5) és (6) bekezdései alapján határozta meg, a perértékkel és a jogi képviselő által kifejtett tevékenységgel arányosan.

Az alperesek az illetékfeljegyzési jövedelmük folytán feljegyzett és „Az illetékekről” szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. §-ának (1) bekezdése alapján megállapított maximum illetéket az Itv. 74. §-a alapján irányadó „A költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban” tárgyú 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, valamint 15. §-ának (1) és (3) bekezdései alapján kötelesek az államnak külön felhívásra megfizetni.

Debrecen, 2016. október 21.

Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Dzsula Marianna s.k. előadó bíró, Szilágyiné dr. Karsai Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -